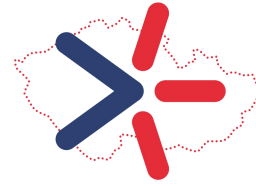

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

BEHAVIORÁLNÍ PŘÍSTUPY V PEDAGOGICKÉ PRAXI II

UČENÍ NOVÝCH DOVEDNOSTÍ - NET (učení v přirozeném prostředí)
Mgr. Lucie Vozáková, BCBA

NET (natural environment teaching)

- k učení využíváme předměty a činnosti, které jsou součástí přirozeného prostředí
- pro děti je přirozeným učebním prostředím - hra
- součástí učení v přirozeném prostředí může být učení mandů
- dále můžeme učit i další dovednosti jako je hra, sociální dovednosti, sebeobslužné dovednosti aj.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

NET

- učení může být vedeno studentem (dle je zájmů) nebo může vyplynout ze situace (modifikováno učitelem)
- nechat se vést studentem může být náročné - je potřeba pružně reagovat na změnu zájmu (dítě si vytáhne vláčky, musí nás okamžitě napadnout, co lze vše procvičit z cílů studenta v rámci hry s vláčky)

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

NET

- nicméně vždy je nutné mít prostředí připraveno pro učení (mít dostatek vhodných podnětů pro učení cílových dovedností)
- někteří studenti neprojevují příliš zájmu, je proto nutné zájem aktivně budovat, snažíme se modelovat hru, interakci s předměty a studenta vyzíváme k zapojení se tím, že věci nabízíme, přibližujeme, ukazujeme jejich zajímavé aspekty

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

NET (příprava prostředí pro učení)

- opět je nutné mít prostředí pod kontrolou (uklizené, distraktory odklizené)
- musíme mít dostupná posílení a aktivity, případně potřebné materiály k učení
- sanujeme prostředí vhodnými podněty, které stimulují studenta k naplňování komunikačních cílů
- aktivity by měly být přiměřené úrovni dovedností studenta
- pokud budete vyžadovat příliš složité úkoly, student ztratí zájem o učení a z prostoru bude unikat mimo vaše požadavky

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Video - učení v přirozeném prostředí

Pro ukázkou můžete shlédnout [video](#) v Interaktivní osnově.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Rozvoj spolupráce

- Jak už bylo zmíněno, při učení v přirozeném prostředí se snažíme rozvíjet různé dovednosti.
- Ačkoliv se pořád jedná o herní prostředí (v případě dětí), již zde vyžaduje pestřejší škálu reakcí (požadujeme po dítěti předvedení různých dovedností).
- K tomu je zapotřebí rozvíjet spolupráci.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Jak vypadá spolupráce?

- budování spolupráce znamená budování tzv. instruktážní kontroly při učení, tedy pravděpodobnost, že instrukce povede k žádané reakci studenta (zachová se podle naší instrukce)
- jde o kombinaci důvěry (věřím ti a následuji tě), vztahu učitele a studenta (známe jeho motivace a zájmy, které následujeme) a kooperace (nejedná se o poddajnost, ale efektivní spolupráci, ze které benefitují všichni zúčastnění)

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Jak získat spolupracujícího studenta? 7 kroků k získání instruktážní kontroly (Schramm)

- efektivní kroky k získání spolupráce popisuje autor Robert Schramm na následujícím videu:
- <https://www.youtube.com/watch?v=5FqCRsNi3LM&t=3164s>
- ve zkratce popíšeme kroky na následujícím slidu

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

7 kroků

1. Ukažte studentovi, že máte pod kontrolou věci a aktivity, které chtějí. Máte klíč k zábavě.
2. Ukažte studentovi, že je s vámi zábava! (umíte udělat aktivity zajímavé, vtipné)
3. Dělejte to, co říkáte a dodržujte, co slíbíte. Lze vám věřit. (pokud řeknu, že něco “bude potom”, mělo by to být potom)
4. Ukažte studentovi, že následování vašich instrukcí povede k jeho vlastnímu benefitu (sedne si ke stolu > začnete dělat jo oblíbenou činnost - ne hned pracovní listy)
5. Ze začátku poskytněte posílení za KAŽDOU POZITIVNÍ REAKCI.
6. Ukažte studentovi, že znáte jeho priority tak, jako znáty ty své.
7. Ukažte studentovi, že nežádoucí reakce nepovedou k posílení (tak jako v běžném životě).

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Jaké kooperační dovednosti potřebuje raný student?

- vzdávání se posílení
- čekání (na posílení i čekání bez posílení)
- následování jednoduchých instrukcí jako je “pojd’ se mnou” / “posad’ se” / “stůj”
a jiné
- přesouvání se mezi aktivitami
- ukončování aktivit
- Akceptování řečeného NE

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Využití příslibu (promis)

- K učení výše zmíněných dovedností často využíváme tzv. příslibu
- příslib, je viditelně prezentované posílení, které bude následovat po splnění instrukce
- mělo by to být něco, co má student v oblibě a chce často (ideálně něco malého, aby se vám vešel do dlaně, kapsičky, sáčku

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Využití příslibu (promis)

– Postup:

- 1) Viditelně ukážeme příslib PŘEDTÍM, než zadáme instrukci (nevytahujeme příslib ve chvíli, kdy již nastává problémové chování)
- 2) Neříkáme přitom “pojd’ dostaneš XY” - pouze ukazujeme (raný student nemá verbální repertoár, aby rozuměl vašim slovům a příslibu, že něco bude, nehledě na to, že se chcete vyvarovat vydírání - pouze ukazujeme, co přijde, abychom to vysvětlili “řečí studenta”)
- 3) Je na studentovi, zda příslib přijme a naši instrukci splní (s vidinou získání příslibu, který mu po splnění předáme) nebo nesplní (přslib nezískává)

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Využití příslibu (promis)

– Příklad:

Chci, aby student ukončil svou hru a šel na oběd. Vytáhnu telefon a najdu jeho oblíbenou písničku (youtube video). Ukážu mu na ruce tento příslib a zadám instrukci “pojd’ na oběd” a případně pomůžu studentovi dotekem/pobídkou, aby se vydal směrem ke mně. Jakmile student reaguje podle instrukce, zapnu mu video s písničkou (ne dřív, než začne instrukci plnit, neboť by k plnění nemuselo dojít a odměnili bychom naopak nespolupráci).

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Zavádění instrukcí a “babiččino pravidlo”

- Pro zjednodušení prvotních instrukcí, můžete kromě příslibu použít také tzv. babiččino pravidlo. “Nejdřív _____, potom _____.”
- “Nejdřív si uklid’ hračky, potom bude pohádka.”
- Využívá se u dětí, které rozumí jednoduchým verbálním pokynům.
- Je důležité trvat si na řečeném a nesmlouvat (viz 7 kroků)
- Nejedná se o vydírání “Když to uděláš, dostaneš XY”) - pouze konstatujete, jaké bude pořadí situací
- Začněte s instrukcemi, které váš student na 90% bez problémů splní.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

NET plán

- pro začínající terapeuty v ABA lze vytvářet jednoduché NET plány, které pomohou s tím, co lze v aktivitách učit
- shrnuje to, co student umí a můžeme s ním v aktivitě procvičit nebo to, co student neumí a budeme se snažit zavést jako cíle učení
- příklad plánu v Dopňujících materiálech

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Rozvoj hry a zájmů

- Hra je pro děti přirozená, nicméně některé děti například s diagnózou PAS, zažívají těžkosti při osvojování herních dovedností. Jak již bylo zmíněno, během hry dochází u dětí k přirozenému učení se, proto bez herních dovedností dochází k omezení přirozených příležitostí učit novým funkčním dovednostem.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Rozvoj hry a zájmů

- Dále je hra důležitá pro rozvoj sociálních vztahů s vrstevníky.
- Hra = zábava!
- Vaše učení by mělo být zábavné ve svém průběhu (NET, učení mandů).
- Často se setkáváme s dětmi, které “nic nebaví”, “o nic nejeví zájem”, “s ničím si nehrají”. Je nutné podpořit rozvoj zájmů.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Rozvoj zájmů

- Snažíme se o něj v podstatě neustále.
- Lze využít 2 způsoby rozvoje zájmů:

1) Rozvoj pomocí předmětů

2) Rozvoj pomocí činnosti

Nejprve zjistíme, co konkrétně studenta ve hře baví (zda je to činnost nebo předmět), na základě toho vymýšlíme modifikace hry.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Příklad: Auta

- Dítě má rádo auta. Co konkrétně s auty? Auta samotná (předmět) nebo nějakou činnost s nimi? Má rádo bouračku aut (činnost).
- Ptáme se, s čím si ještě může hrát na bouračku? (vlak, kombajn, lodě,... > další předměty - rozvoj podnětů/zájmu o další věci)
- Jaká je činnost podobná bourání? Například přejíždění přes různé předměty). Co dalšího můžeme přejíždět? (Jaké další předměty).

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Vytváříme si mapu zájmů

- postupným přidáváním předmětů a činností do oblíbených věcí rozšiřujeme repertoár zájmů studenta
- může se samozřejmě stát, že námi vymyšlené modifikace studenta nezaujmu, pokračujeme dále, dokud nenajdeme další motivátory, na které můžeme navázat (existuje mnoho možností)
- nápady můžeme hledat například na [pinterest.com](https://www.pinterest.com)

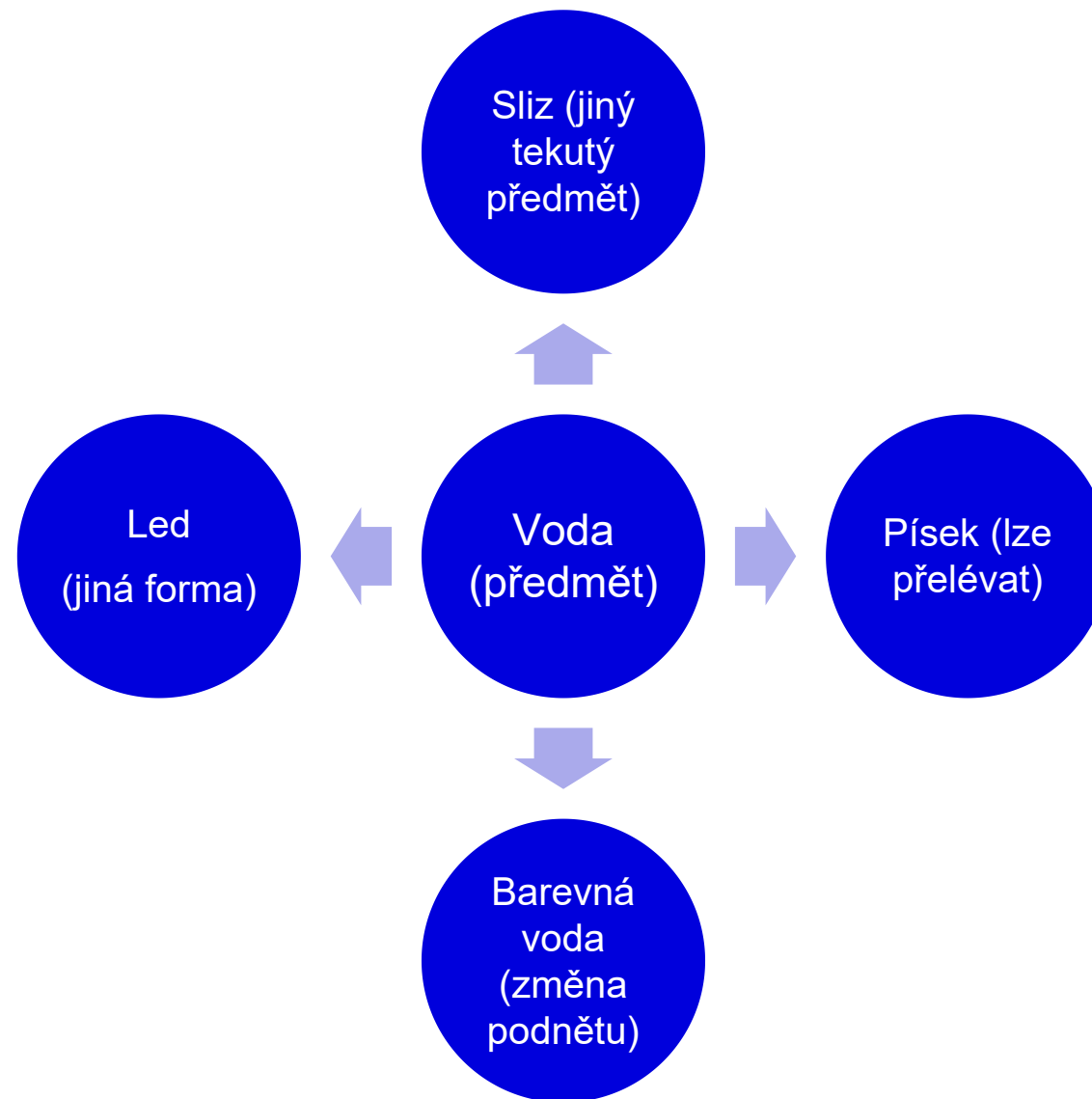
Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
P E D

Pokračování

Studentovi se líbil sliz a písek.

Co dál lze dělat s těmito předměty? Zkuste vymyslet 5 aktivit/činností s každým z těchto předmětů.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Pokračování

Sliz

- protékání slizu mezi prsty
- vyrábění slizu
- trhání slizu / natahování slizu
- přikládání slizu na ruce, nohy, břicho...
- zdobení slizu třpytkami apod.

...

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Pokračování

Písek

- nakládání písku
- děláni báboviček
- tvoření zvířátek z písku
- bourání věže z písku
- schovávání a hledání zvířátek v písku

....

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Rozvoj zájmů

- snažte se být kreativní při tvoření nových zájmů!
- sledujte to, co si dítě bere během dne do rukou, kde tráví čas, jakým způsobem a z toho vycházejte při hledání zajímavých činností a předmětů (nemusí si s věcmi hrát)
- často nalezne zvláštní zájmy dětí > následujte je! a rozvíjejte hru do funkčních prvků (nejprve může plastelínu trhat, ale postupně ji začnete válet, krájet, tvarovat)

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Volná hra

- Nebojte se jít za tím, co Vaše dítě baví!
- Klidně v podobné aktivitě zůstaňte dlouho, měňte ji jen zlehka, aby nedošlo k problémovému chování. Začněte měnit to, co děláte vy, až poté to, co dělá dítě.
- Staňte se expertem na to, co vyvolává motivaci u vašeho dítěte v rámci volné hry
- **DĚLEJTE VĚCI, KTERÉ FUNGUJÍ** (Baví házení s plyšáky? Nenuťte oblékání plyšáků, házejte)
- **NEVYNUCUJTE SI KOOPERACI U VOLNÉ HRY.**
- **NEBOJTE, NEZTRÁCÍTE ČAS!**

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Párování nových zájmů

- Nové zájmy se snažíme párovat stejně, jako párujeme sebe sama s posíleními.
- Známe věci, které naše dítě baví >> tyto věci využijeme ve hře.
- Nově předměty, které jsou neutrální (neměly by být averzivní), přidáváte do hry společně s oblíbenými předměty a činnostmi.
- Např.: dítě miluje sušenky, ale nijak ho nezajímají vláčky.
- Zkusíte například, že vláček bude vozit sušenky ve vagonech.
- Dítě má rádo kromě sušenek také stavění.
- Postavíte pro vláček dráhu, tunel, depo,... Po několika pokusech > dítě má rádo vláčky!
(Protože s vláčky přicházejí dobré věci.)

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

Funkční hra

- Postupně byste se měli dostávat v aktivitách k tomu, že je hra vašeho dítěte funkční. Co to znamená?
- Dítě si hraje s předměty tak, jak je zamýšleno (může to být kreativní, ale nemělo by to být tzv. nefunkční) - z písku dělá bábovky, nakládá ho do tatrovky...
nefunkční: rozhazuje písek, jí písek, přesypává hodiny písek v ruce
- Během vaší hry se snažíte **MODELOVAT**, co je funkční hra a vzbudit zájem dítěte o tuto hru.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MUNI
PED

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

**NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY**

**MUNI
PED**